

lipu tenpo

nanpa supa

jan pali

jan Ali + jan Alonola + kije Enki
+ jan Kasape + jan Ke Tami + jan Luwiso
+ jan Palisona + jan Samele + soko Sijeni
+ jan Tomeson + jan Tumu li toki.

jan Alonola + kala Asi + jan Juwan
+ jan Kasape + jan Ke Tami + jan Palisona
+ jan Siwa + jan Sonatan + jan Tumu
li alasa e pakala.

jan Alonola + jan Ke Tami li sitelen.

jan Simo li sitelen e sitelen sinpin.

jan Kasape li sijelo e lipu.

jan Alipi + jan Alonola + jan Sonatan
li lawa e kulupu.

♪ o kama pona

lon lipu tenpo!
mi lon supa
li sitelen e toki ni.
taso supa mi
li tan seme?

lipu ni la jan Alonola
li toki e pali supa
e esun supa.
kin la ona li toki
e nimi “supa”
lon toki ante.
jan Ke Tami
li wile sona e ni:
telo li ken ala ken supa?

o lukin kin
e ijo ante mute pona
lon lipu ni!

– jan Sonatan

jo

sona	3	esun supa
	5	soko li seme?
	6	tenpo lon ma ante
	7	jan Kasi en nasin kasi ona
	8	mun li jo e lupa sike tan seme?
pilin	8	pilin sama
	9	mi jan seme?
musi	10	seme! telo li supa ala
	11	supa pi toki ante
	12	musi pi utala telo
	13	musi li ken kama tan pali
	14	alasa pakala
	14	lon telo pi waso mute
	15	seme li mi
	15	kijetesantakalu o

lipu ni li tan kulupu
lipu tenpo e.V. ·

kulupu ni li lon ma Aken ·
ona li lon ma Tosi ·

mi pana e lipu ni
lon tenpo nanpa 2025 ·

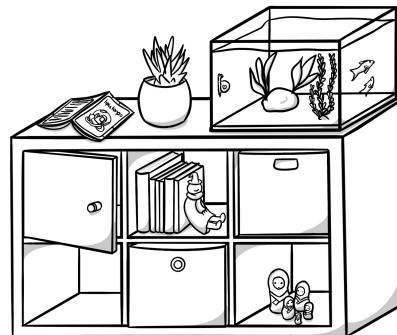

esun supa

tan jan Alonola

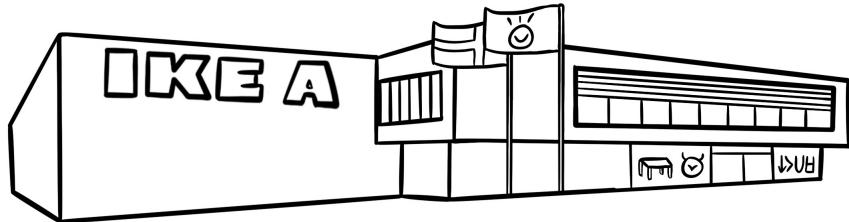
→ **ma ale la jan li wile supa e monsi ona anu ijo ante.** sina moku la sina pali e moku lon supa li moku e ona lon supa li weka e jaki lon supa. ken la sina lukin e toki ni lon supa. supa li lon tomo ale. taso supa li kama tan ma seme? jan seme anu ijo seme li pali e supa? mute la jan li pali ala e supa li esun e supa.

esun supa la tomo esun suli li lon. ike a! ala. esun Ikeja! esun supa ale la esun Ikeja li suli a. tempo pini mute (1943) la jan sin Inwa Kanpa (toki Sensa la Ingvar Kamprad) li open e esun Ikeja. tempo ni la jan Inwa li lon tempo sike luka luka luka tu taso! open la ona li esun e ijo lili taso. kama la ona li esun e supa. nimi Ikeja li kama tan sitelen open pi nimi tu wan ni: nimi pi jan lawa: Ingvar Kamprad. nimi pi tomo ona: Elmtaryd. nimi pi ma tomo ona: Agunnaryd. ni li pali e nimi IKEA; toki pona la ona li nimi Ikeja. esun Ikeja li kama suli tan ni: ona li pana e supa lon poki lili. ni la jan li pali e supa lon tomo ona. kin la esun li ken pana e supa kepeken mani lili. kama lili (1958) la esun Ikeja li open e tomo esun nanpa wan lon ma Sensa. tomo esun sin li open lon ma poka: ma Nosiki (1963) en ma Tansi (1969) en ma Suwasi (1973) en ma ante mute.

taso supa li tan seme? supa mute li tan kiwen kasi. kiwen kasi li tan kasi kiwen. ona li lon ma kasi. esun Ikeja la mute la ona li tan ma ni: ma Posuka en ma Pelalus en ma Lusi en ma Sensa en ma Sonko. mute la esun Ikeja li kepeken e kiwen kasi ko kepeken nasin ni: ko pi kasi kiwen en telo pi kasi kiwen li kama wan. kiwen kasi ko ni li pona tan ni: nanpa wan la ona li mani lili. nanpa tu la jan li ken ala kepeken e kiwen kasi tawa kiwen kasi pi ko ala la ona li ken kepeken e ona tawa kiwen kasi ko. kasi kiwen ale (100) ma la kasi kiwen wan li tawa esun Ikeja! mute a!

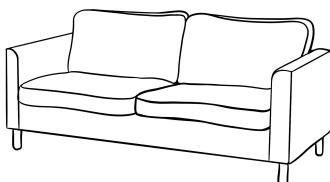
kasi li pakala la jan li pali e supa kepeken ona. mute la ona li pali e ona lon ma sama pi ma tan. kulupu pali mute li pali e supa tawa esun Ikeja lon ma Elopa anu ma Asija. kin la jan li pali e supa mute kepeken ala kasi. mute la ona li kepeken e kiwen pi kasi ala. supa li pini la ona li tawa tomo esun. →

tomo esun li suli a. ona li laso li jelo. kule ni li sama kule lipu pi ma Sensa. tomo la nasin wan li lon. ona li suli. jan li tawa lon nasin ni la ona li tawa lon poka pi ijo ale. ni la ona li lon tempo suli lon tomo esun. ni li pona tawa esun. taso jan li ken kin tawa lon nasin lili. sewi pi tomo esun la tomo lili mute li lon. ona li sama tomo lili lon tomo jan. tomo moku en tomo lape en tomo awen li lon. ona la supa li lon. tomo lili li lukin sama tomo lon.

sina pini e ma pi tomo lili la tomo moku li lon. tomo moku ni la sina ken moku e moku pi ma Sensa. o moku pona!

sina tawa ampa la esun suli li lon. len en poki en kasi en ijo lili li lon ona. esun ni li pini la tomo suli li lon. ona li lukin sama tomo jo: supa suli mute pi poki mute li lon a! ma ni la sina kama jo e poki supa. pini la ma lili li lon. ma lili ni la supa sin ala li lon. sina ken esun e ona kepeken mani lili. ni li pona tawa mi tan ni: sin ala li ike ala.

ale la ike li lon. sina esun e ijo sin la kulupu esun li pali e ona kepeken kasi sin. esun Ikeja li weka e kasi mute. ike a! mute la esun Ikeja li kama jo e kasi kepeken nasin lawa pona. taso lili la esun Ikeja li kama jo e kasi kepeken nasin lawa ike. taso esun Ikeja li toki e ni: ona li wile ala e kasi ike ni.

supa pi esun Ikeja li pona. taso ona li awen ala lon tempo suli. ni li tan seme? mi la kiwen kasi ko li ike. ona li mani lili, taso ona li wawa ala. jan en ijo li ken pakala e ona kepeken wawa lili. taso ona li pakala la sina ken ala pona e ona kepeken wawa lili. *ike a!*

sina ken esun e supa pi sin ala la o esun e ona. esun pi supa sin ala li kama suli. ma Mewika la ona li suli kepeken 7.7% lon tempo sike wan. esun pi supa sin li kama suli. taso ona li suli kepeken 3.2% taso. mute la jan li esun e supa pi sin ala pi kasi ala tan ni: kasi li kama ike lon tempo suli. taso kiwen li awen pona. taso sina ken ala esun e supa taso pi sin ala la sina ken esun e supa sin. sina esun e ona la o lukin e ni: supa li kama tan ma seme li tan kiwen seme li kama lon kepeken nasin seme? ale la o awen pona e supa sina. ni la supa sin li awen pona lon tempo suli.

soko li seme?

**tan soko Sijeni
sitelen li tan jan Alonola**

→ tempo pini mute la, jan li toki e ni: soko en kasi li sama. ni li lon ala, taso jan mute li awen toki e ni. sona soko li lili lon tempo ni! tan ni la, mi wile toki e ni tawa sina: soko li seme?

lukin la soko li kili lili. kili mute li linja tan anpa li supa sike lon sewi. taso, kili li soko ale ala! soko li suli a lon insa ma. kili li lon selo taso.

open la soko li ijo lili. ona li pana e linja walo tawa ale pi insa ma. linja li pana e moku tawa ijo, li ken mama e soko sin. taso, mute la, soko li pana e kili tawa selo ma. kili li suli la, ona li pana e kon ko. kon ni li jo e sike mute lili lili a li mama e soko sin.

kili li ken sijelo ante mute. ona li ken supa lon linja, li ken sike, li ken supa lon sinpin, li ken ko... sama la kili li ken kule ale. soko mute la sina moku e ona la sina moli. soko li ni tan ni: ona li wile awen. ante la soko mute li pona a tawa sijelo! sina wile lon sijelo wawa la o pana e soko pona tawa moku ale. soko seli li suwi tawa uta.

sama kasi ala la, suno li ike tawa soko. ona li wile e telo e pimeja. ni la, soko li moku e seme? soko mute li moku e ijo moli. soweli anu kasi li moli la soko li tawa sijelo ona,

li moku e ona li weka e ona. kasi ale li loje li moli, li tawa anpa ma la, soko li moku e ona ale! soko li lon ala la ijo moli li weka ala. soko li ken moku ante kin; soko nasa li utala e pipi li moku tan ona.

soko ante en ijo ante pi soko ala li wan li pana e pona tawa ona ante tan moku. sina lukin e kiwen la ijo supa lili jelo li ken lon; ijo ni li soko li kasi! kasi li pana e moku tawa soko la soko li awen e kasi. pini la, kasi li toki tawa kasi ante kepeken linja walo soko.

ma mi la soko li suli a tawa kulupu. ma pi jan ala la kili soko li mute. jan li alasa e ona, li seli e ona li moku lon kulupu. ma lete la kili li mute ala, taso sina ken ala lukin e soko la soko li awen lon. soko li lon ala la, ijo ala ante li ken lon. soko li suli!

tenpo lon ma ante

tan jan Alonola

→ **kulupu mute li lon ma ni.** kulupu ante li pilin e tempo kepeken nasin ante.

tempo li sama sike

ken la, tempo li sama sike tawa sina. sike mute li lon: jan li kama lon, li awen, li kama moli, li kama sin. ni li lon kulupu mute open pi ma Amelika. tempo li sike tawa la, tempo pini en tempo kama en tempo ni li kama wan.

tempo li sama linja

ante la, ma mute la, tempo li sama linja. ona li jo e open, e insa, e pini. nasin ni la, pali pona en tempo pona li suli: jan pi kulupu ni li kama lon tempo pona. jan ni li toki mute e ijo pi tempo kama. nasin ni li suli mute lon kulupu mute pi tempo ni.

tempo lon pilin

pilin la, tempo li linja ala. ken la, tempo li tawa lili anu tawa suli. jan sona Ape Ansan (Albert Einstein) li kama sona e ijo mute pi tawa tempo. taso ni li lon sona taso. pilin la, ona li toki e ni:

sina lon poka pi olin sina la, tempo suli li sama tempo lili. sina lon supa seli la, tempo lili li sama tempo suli.

tempo lon pali

jan sona Ole (Edward T. Hall) li toki e ni: nasin tu pi tempo pali li lon. nasin nanpa wan la, sina ken pali e ijo, li pini e ijo, li pali e ijo sin. ni li nasin pali pi ijo wan. nasin nanpa tu la, sina ken pali e ijo mute lon tempo sama. ni li nasin pali pi ijo mute. nasin pali pi ijo wan la, tempo pona en

tempo ike li suli tawa jan. ni la, sina o kama lon tempo, o pali lon tempo wan. sina o kama ala lon tempo ante. nasin pali pi ijo mute la, tempo li sama ko. ni la, sina ken pali lon tempo ni anu tempo kama. ni li suli lon ma Amelika seli, lon ma seli ante. nasin pali pi ijo wan li suli lon ma Mewika, lon ma Elopa lete, lon ma Nijon.

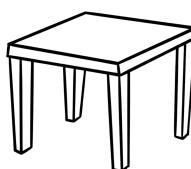
tempo pini en tempo ni en tempo kama

tempo pini en tempo ni en tempo kama li ken suli, li ken lili tawa jan. ma Nijon en ma Sonko en ma Juke en ma mute ante la, tempo pini li suli mute tawa jan. jan li awen kepeken e nasin pi tempo pini. tempo ni li suli la, jan li lon tempo ni, li musi, li pana e mani lon tempo ni tan ni: ken la, mani en musi en tempo pona li weka lon tempo kama. tempo kama li suli la, jan li ken awen a, li wile awen a. ona li pilin mute e tempo kama.

toki ni la, mi toki e ni: ma wan li jo e nasin ni. taso nasin mute li lon ma wan. ken la, sina jo e nasin tempo ante ...

I

sitelen esun

sina wile
e supa la
o toki tawa
jan Alonola!

jan Kasi en nasin kasi ona

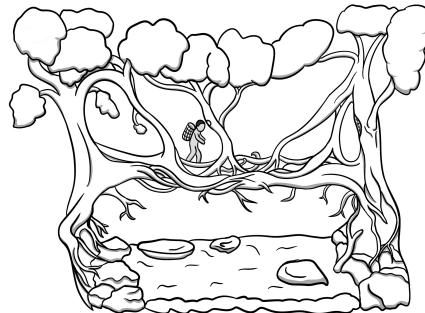
tan jan Alonola

→ **kulupu Kasi (Khasi)** – nimi musi a – li kulupu lon ma Palata. ona li lon tempo suli. kulupu mi la kulupu ona li ante mute. kulupu mi li pakala e ma tan mani. kulupu ona li awen e ma.

kulupu ale li jo e toki pi open ma. kulupu Kasi la jan sewi li pali e kulupu mama luka luka luka wan. kulupu luka tu tu li lon ma sewi. kulupu luka tu li lon ma. jan li ken tawa sewi li ken tawa anpa kepeken kasi suli lon nena suli. taso jan ma li pakala e kasi ni. ike a! kasi ala la jan ma li ken ala tawa ma sewi. jan sewi li ken ala tawa ma anpa. mi la toki ni li jo e kon wawa: jan o pakala ala e kasi tan ni: ona li pakala e kasi la ma li kama ike. kasi li moli la soweli li moli la jan li moli. ale ni la kasi ale li suli tawa jan Kasi.

kulupu mute la jan mijé li lawa e kulupu. kulupu Kasi la jan meli li lawa e kulupu mama ona li jo e ma. taso kulupu pi ma tomo la jan mijé li lawa. jan mijé en jan meli li kama wan la jan mijé li tawa tomo mama pi jan meli. kin la mama meli li moli la jan lili meli li kama jo e ijo ona. ma Palata la jan li toki e ni: jaki ala li lon ma tomo pi kulupu Kasi. ona li weka e jaki ale. pona a!

tempo ni la sina sona e ni: kulupu ni li pona. kasi li pona tawa ona. taso mi wile pana

e sona wan kin. ma pi kulupu Kasi la nasin telo li lon. jan li wile tawa lon nasin lon sewi telo. tempo pini mute la ken la jan wan li pilin e ni:

a! kasi ni li wawa a. mi ken pakala e ona li ken pali e nasin lon sewi telo kepeken ona. taso mi pakala e ona la nasin ni li kama pakala kin lon tempo kama a. ni la mi wile ala pakala e kasi. mi wile pali e nasin kepeken kasi moli ala. ni la kasi en nasin li awen pona.

lon a! tempo pini mute la jan Kasi li open pali e nasin kepeken kasi. ona li kepeken ala e palisa tan sewi kasi. ona li kepeken e noka kasi. mute la noka ni li lon ala ma li lon kon. noka ni li kiwen ala. ona li sama linja. ona li kama suli la ona li kama palisa li kama kiwen a. mute la jan li wan e noka kasi mute.

jan li pali e nasin lon telo kepeken nasin mute. nanpa wan la ona li kepeken taso e luka. nanpa tu la jan li kepeken e palisa. ona li pana e palisa sama supa. noka kasi li ken kama suli lon poka ona. noka li suli la jan li ken weka e palisa. kin la jan li kepeken e palisa suli. palisa suli la jan li pana →

e noka kasi lon insa ona. ni la palisa suli li awen e noka. palisa li kama pakala la noka li ken moku e ona. nanpa tu wan la jan li pali e nasin kepeken palisa anu kiwen. nasin li pini la ona li pana e noka kasi lon ona. ni la jan li ken pali e nasin lon tempo lili. kin la jan li ken weka e nasin open lon tempo kama.

mun li jo e lupa sike tan seme?

→ **lukin la mun en ma li ante.** ante suli la lupa sike li lon mun. ma li jo ala e lupa sike tan seme?

kiwen waso li pakala e mun li pali e lupa sike. kin la kiwen waso li kama tawa ma. taso ma li jo e telo mute a. kiwen waso mute li kama lon telo suli li pakala ala e ma. kin la ma li jo e selo kon. selo ni li pakala e kiwen kepeken seli.

pilin sama

**tan jan Sate tan ma llan
ante toki li tan jan Ali**

nasin kasi ni li ken suli! nasin wan suli li suli sama jan 32 (li suli 53 m). kin la ona li awen lon tempo suli. jan li sona ala e ni: nasin li lon tempo sike pi mute seme. taso jan sona li toki e ni: nasin ni li *ken* awen lon tempo sike luka ale (500)!

tan jan Luwiso

kin la kiwen suli li tawa lon ma li weka li kama sin. ni li lon tan telo seli pi insa ma. ona li tawa e ma suli ale. ma suli wan li tawa anpa pi ma suli ante la ma suli anpa li kama telo kiwen seli. sama la telo kiwen seli li kama lon supa li kama lete li kama kiwen. nasin ni li awen e supa ma. ni la kiwen waso li pali e lupa sike lon ma la supa li awen pona. mun li jo ala e nasin ni pi pona supa e selo kon. tan ni la ona li jo e lupa sike.

→ jan ale li kipisi* pi sijelo wan ona ale li lon tan kon wan kipisi wan li pilin ike la, kipisi ante li pilin pona ala. sina pilin ike ala tan ike pilin pi jan ante la, sina ken ala jan.

* kipisi: ijo lili tan ijo suli

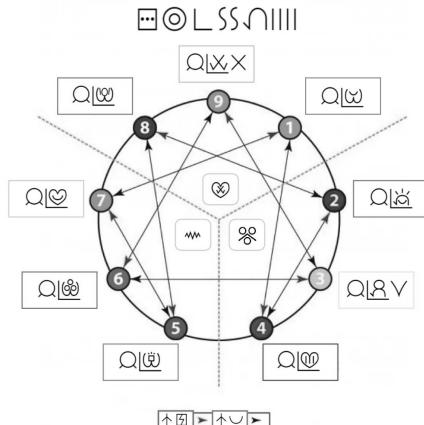
mi jan seme?

tan jan Palisona

→ **ilo Enejakama la**, jan luka tu tu li lon.
o sona pona e toki mi! jan ale li ante, taso
mi ale li wile e ijo sama. mi wile e moku
e tomo e jan pona e pali pona. ike li sama
kin. mi monsuta e pakala e ike e jaki.

nimi Enejakama li ni: “sitelen pi ijo luka tu tu”. sitelen li kama tan sike tan linja. sitelen ni li tan tempo pini suli li lon lipu pi jan sona Pitakola¹, taso ona li pali ala e sona pi kon jan. mama ona li jan Oka Isaso². ona li wan e sona pi nasin sewi ante mute. ona li nasin sewi ala, li alasa sona e jan. jan sona li lukin e nasin jan li kama lukin e ijo mute sama. ken la, sina sona e ike moli luka tu³. ona li kama tan sona. sona ni li mama e ilo Enejakama kin; taso ona li ante.

¹ Pythagoras ² Oscar Ichazo ³ Seven Deadly Sins

mi ale li jo e kon luka tu tu lon insa. taso la, kon wan li wawa nanpa wan lon jan. ni li tan ni: jan ante li jo e ale ante li tan tempo pini ante. sina jan lili la, jan li toki e ijo pona e ijo ike tawa sina. ni li kama e toki insa sina e wile sina. sina wile ala wile sona e kon sina? o kama sona e kon luka tu tu. poka la, o pilin e ni: toki pi kon seme li kama e pilin wawa lon insa sina? nanpa wan la, sina o kama sona e wile nanpa wan lon ale sina. nanpa tu la, o pilin e monsuta sina pi suli nanpa wan. ni li wawa tu ni: ona li lawa e wile sina.

jan

- jan pi wile pona
- jan pi pana pona
- jan pi pali suli
- jan pi pilin mute
- jan pi wile sona
- jan pi wile kulupu
- jan pi pilin pona
- jan pi wile wawa
- jan pi utala ala

monsuta

- “mi ike. mi pali pakala”
- “jan ala li olin e mi”
- “pali mi li ike”
- “mi jan suli ala”
- “mi ilo ala tawa jan”
- “mi lon kulupu ala”
- “mi ken ala weka e pilin ike”
- “jan li lawa li pakala e mi”
- “jan li weka tawa mi”

wile nanpa wan

- “mi pali kepeken nasin pona”
- “jan li wile e mi”
- “mi pali pona mute”
- “mi sama mi”
- “mi sona. mi ken”
- “ale mi li awen”
- “mi pilin pona”
- “mi awen e mi”
- “utala ala li lon”

sina wile sona e ijo Enejakama la, o tawa <https://www.enneagraminstitute.com>
o tawa https://docs.google.com/document/d/1QSh8H4i5BPZTQO_HeAOvazW4yG25y18tkzOpNEhM7Q0/edit?tab=t.0

seme! telo li supa ala

tan jan Ke Tami

→ **mi lon ma lape.** kasi li laso. suno li suwi e pimeja lon anpa kasi. kon li tawa pi namako taso. mi len e oko. mi pilin e ale poka. mi pilin e ko kepeken noka e telo kepeken kute e loje kasi kepeken nena e awen kepeken selo. mi pilin eeee... kama jan kin. a.

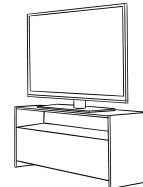
jan mi li tawa mi li mu. mi kama wile sona – “sina kama pi nasin seme? ma la mi kute ala e noka sina. poka kasi la mi lukin e jan ala. ko la noka sina li sitelen e poka taso. sina waso ala waso?” – “waso ala. lon la sina kute anu lukin e ma taso la sina ken ala sona. mi tan telo” – “ken ala. mi ken lukin e poka ma ale. sina kama tan insa telo la telo li awen lon sina. taso telo li lon ala sina. ni la sina tan ala telo” – “mi tan telo, taso mi tan ala insa telo. mi awen lon sewi telo” – “taso sina waso ala” – “mi waso ala” – “sina ken ala awen lon telo” – “mi ken. telo li supa”

“telo li supa ala” – “telo li supa” – “seme a. sina pakala e nasin toki anu seme”
– “pakala ala. seme la ona li ken ala supa”

mi tawa kasi poka. mi luka e kili la kasi li pana e kili tawa luka mi. kili li jelo pona li sike suwi li suli pi pona luka – “o lukin e telo. nena mute li lon ona” – mi luka

sitelen esun

o esun e supa
kepeken mani lili!
ilo pi sitelen tawa*
li ken lon ona.

* sina kama ala jo
e ilo pi sitelen tawa.

pi kili ala e ko ma. ko li kama nena. mi pana e kili sike tawa nena – “nena li lon la ijo li awen ala lon ona” – kili sike li tawa sike tan sewi nena tawa poka nena tawa noka nena – “nena li lon la ona li ken ala supa”

jan mi li kama lon poka li kama lon nena – “nena li suli ike la ijo li ken ala awen. taso nena li suli pi ike ala la ijo nena li awen ken supa” – ona li awen lon ma kepeken nena – “a ken” – mi tawa telo.

mi noka wan e telo. mi noka tu e telo. noka mi li tawa insa telo li tawa ma pi anpa telo – “mi lon telo la mi awen ala lon sewi. mi kama lon anpa. telo li supa ala a” – jan mi li kepeken luka lon ma li lupa e ma – “kili li ken awen lon sewi ma” – ona li pana e kili tawa insa lupa – “kili li ken kama lon insa ma kin. taso mi awen lon ma. ma li supa” – “taso sina pana a e kili tawa insa ma kepeken wawa sina. kin la sina kama lon telo la sina anpa ala anpa sama mi – “anpa”

“telo li supa ala” – “a taso mi pana e kiwen tawa telo la kiwen li awen lon sewi” – mi tawa ma. telo li awen lon noka mi – “kiwen li tan ala tan ma sina” – “tan” – mi lukin e kiwen la mi jo e kiwen. mi tawa telo – “o lukin” – mi pana e kiwen tawa telo.

kiwen li tan sewi tawa anpa telo
– “kiwen li awen ala lon telo. supa ala. telo taso” – “a a. kiwen ale ala li ken awen lon telo. o lukin lon poka”

poka ma en poka telo la kasi suli moli li lon insa – “lon ma mi la kasi ni li kama ken ala awen lon tempo pi pini ona. ona kiwen li anpa wawa la mi kama kepeken ona lon telo. o lon poka mi” – ona li tawa kiwen suli. mi tu li lon kiwen la jan li noka wan e ma

li awen lon kiwen kepeken noka ante. mi tawa. mi tawa lon telo. kiwen li tawa ala anpa. mi awen lon sewi telo – “sina toki pona. kiwen li ken awen lon telo” – “ken – “ona li supa. ona li awen lon telo la telo kin li supa” – “supa” – mi awen tawa lon telo. “mi tawa ala tawa ma sina” – “tawa ala” – “mi tawa seme” – “tempo li pana e sona” – “supa ni li supa ala supa lape kin” – “supa. o lape. ijo li kama la mi kama e sina tan lape”

I

supa pi toki ante

tan jan Alonola
sitelen li tan jan Ke Tami

→ toki kama la *nimi ni* li jo e kon pi nimi “supa” lon toki ante

toki Ajenu la nimi
supa li *seli e telo* (スバ)
toki Intonesija la
sina ken pana e *soko*
toki Sesoto la
sina pana e *soko luka tu*
kon ni pi nimi supa li lon ala ku

toki Lowasi la
mi pali e *moku telo*
toki Lomanija la
mi *moku lon kama pimeja*
toki Sensa pini la
sina *moku e ona*
toki Sensa la
taso tempo ni la *sina moku e telo nasa*

toki Epelanto la
sina moku e ona lon *supa* (*surfaco*)
toki pona la
nimi supa li kama tan *supa*
toki Seki la
taso *waso alasa* li alasa e ona
toki mute la
waso li moku e moku telo lon *supa* la
ale li *wawa a* (*super*)

I

musi pi utala telo

tan kije Enki

- **musi pi utala telo** (toki Inli: *Battleship*; toki Losi: *Морской бой*) li musi sona pi jan tu. musi ni la sina wile pakala e leko ‘tomo tawa telo’ pi jan ante. musi ni li suli mute lon ma Losi lon ma poka.

	a	e	i	j	k	l	m	n	o	p
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

leko suli nanpa wan li leko suli sina. leko suli ni la sina sitelen e tomo tawa telo sina. leko suli nanpa tu la sina wile alasa e tomo telo tawa pi jan ante.

jan li ken pana e tomo tawa telo ni:

tomo wan pi leko lili 4; (loje lon sitelen kama)

tomo tu pi leko lili 3; (jelo)

tomo tu wan pi leko lili 2; (laso)

tomo tu tu pi leko lili 1. (pimeja)

pali open

jan #1 li jo e lipu ona. jan #2 li jo e lipu ona. jan li ken ala lukin e lipu pi jan ante.

lipu ni la, jan li jo e leko suli tu. leko suli li jo e leko lili wan ale.

	a	e	i	j	k	l	m	n	o	p
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

sitelen ni la, jan li sitelen e tomo tawa telo ona lon leko suli soto¹. jan ante li wile pakala e tomo tawa telo ni.

tomo telo li ken ala lon poka tomo telo ante; leko wan pi tomo telo ala li wile lon poka ale ona. kin la ona li ken kama tan soto tawa teje¹ anu tan sewi tawa anpa taso. ona li ken ala sama sitelen pona pi nimi “pi”. jan li ken ala ante e nanpa pi leko lili pi tomo telo lon insa musi.

jan tu li sitelen e tomo telo ona lon lipu ona la, musi li open.

	a	e	i	j	k	l	m	n	o	p
1	X									
2										
3										
4										
5		X								
6						X				
7										
8										
9			X		X					
10								X		
11									X	
12										X
13										
14										
15										
16	X									

	a	e	i	j	k	l	m	n	o	p
1	X	X	•							
2	•	•	•							
3			•							
4				•						
5					•					
6						•				
7							•			
8								•		
9				X	X			X		
10									X	
11										X
12										
13										
14										
15										
16	X									

musi li ken kama tan pali

tan jan Tomeson

→ jan mute li jo e ilo sona. jan mute li jo kin e ilo sona lili. ilo ni li musi mute. jan mute li toki e ni: “ilo li musi tawa mi la, ona li pona tawa mi.”

taso ike li lon. jan mute li pali lili tan ni: ona li wile ala pali. ni li ike tan ni: jan li pali lili la, ale ona li kama ike. jan li ken kama e wile pali kepeken nasin seme?

open musi

jan #1 li pilin e ni: jan #2 la tomo telo li lon leko lili seme? jan li pini pilin la ona li toki e nanpa pi leko lili.

jan #1 li toki pona la, ona li sitelen e x lon leko lili ni lon leko suli teje ona li toki sin. ni la jan #2 li sitelen e ni lon leko lili ona kin. kin la, jan #2 li toki sama ni: “pakala” (jan li pakala e leko lili ale pi tomo tawa telo wan la jan li toki e “moli”).

jan #1 li toki ike la, ona li sitelen e . ni la jan #2 li sitelen e ni lon leko lili ona kin. kin la jan #2 li toki e “pakala ala” anu “telo”.

jan wan li toki ike la jan ante li toki e nanpa pi leko lili.

tomo telo ali pi jan wan li moli la musi li pini.

musi pona!

I

1 nimi “teje” en nimi “soto” li jo e kon sama nimi ni: nimi “sinpin” en nimi “monsi”. linja nimi la, soto li lon poka open. (tan lipu Linku)

jan li wile kama e wile pali la, ona o kepeken nasin ni: o weka e musi pi ilo sona. lon! ilo sona li musi. taso musi ni li ike tawa jan. jan li wile e musi pi ilo sona la, jan ni li wile ala pali mute. nasin ni li musi ala lukin. taso nasin ni li wawa pona.

jan li lukin e ni la, ona mute li toki e ni: “mi kepeken e nasin ni la, nasin ni li weka e musi tan mi. ni la, mi pilin ike.” taso mi toki e ni: tempo lili la, nasin ni li weka e musi tan sina. taso tempo ni li pini la, sina kama e musi tan pali. nasin ni la, pali li kama musi. ni la, sina ken pali mute li musi mute lon tempo sama a!

I

alasa pakala

tan jan Tumu

→ suno li loje e selo sewi.
waso mu li lape.

lon sewi pimeja la ijo taso
lipi lape ala li soweli.

taso luka li tawa lon kon
la soweli li alasa e pipi.

lon kon la noka li kama pilin
e pipi li pana e ona
e pilin suwi tawa uta.
ona li moli ala.

uta la pipi li wile moku
ala pi soweli ni

li moku wawa e loje ona.
ni li nena e uta.

ona li weka e pipi jak.
uta la seme li ken?

jaki nena li awen la soweli
li ken ala moku.

soweli li kama anpa li moli
li moku pi pipi mute.

moli la suno li tawa sewi.
mute la waso li mu.

I

lon telo pi waso mute

tan jan Samele

→ *supa li jo e ijo mute, taso telo li supa e waso. tempo pini lili la mi tawa lon telo pi waso mute. ona li musi, li sewi e mi la mi wile toki ni.*

telo ni li suli ala,
kin ona li lili ala.
suno li jo e seli a.
telo li sitelen nasa.

sina lukin e waso wan,
la waso li moku e pan.
sina lukin e waso tu.
taso waso li toki: mu.

jan mute lon anpa kasi
la ona li wile musi.
ona li lukin e waso,
e kasi, e telo laso.

telo li awen, li kama,
li tawa. ma li kalama.
telo ni li pana seli
pi suno suli lon sewi.

seli ni li ike ala
tawa waso lili mute.
waso li musi e kala,
ona li toki, li kute

lon telo pi waso mute.

I

seme li mi

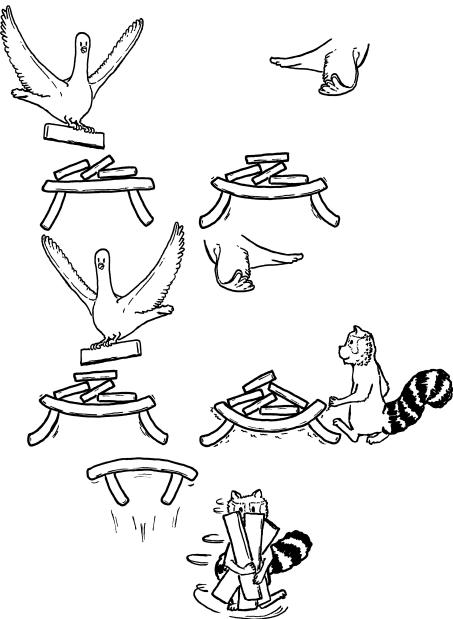
tan jan Alonola

= sina supa e mi lon supa mute
mi pana e kon la sina ken kute
sina tawa la mi tawa poka
tenpo ala la mi lon sinpin a

jan li len e mi lon tomo ala
taso jan li wile lukin e mi a
jan li toki e jaki kepeken mi
mi wile ala e toki ike ni

mi pini sijelo li sewi e ona
mi wan e insa kepeken noka
mi sike li nimi pu – ale la ijo tu
seme li mi?

kijetesantakalu o

tan jan Ke Tami

FAQ

ISSN 2752-4639

977 2752 463 00 6

♪ Hello! You're looking at *lipu tempo*, a magazine written in Toki Pona. Maybe you're new and want to know more about this language. Great! This page hopes to answer some of your questions.

What is Toki Pona?

Toki Pona is an elegant minimal language. It was created by the Canadian linguist Sonja Lang in 2001. It has only got 14 letters and about 130 words.

Why would I learn Toki Pona?

Despite how tiny the language is, it is still possible to describe any concept with it. This might fascinate you. Maybe you just want to take a break from the complex world we live in. Or perhaps you just want to talk to your friends without others knowing what you're saying.

How can I learn Toki Pona, and where can I use it?

There is the official book: *Toki Pona: The Language of Good* by Sonja Lang. It teaches how to use Toki Pona. Sonja made a *Toki Pona Dictionary* too. There are also several free online courses. You can find Toki Pona groups and learning resources on tokipona.org, the official website, as well as on our own website: liputenpo.org.

I

Do you want to contribute? That's great! You can join us on liputenpo.org. We communicate in a Discord server.

sina wile pali tawa lipu tempo la
o tawa lipu liputenpo.org · lon
ona la sina ken tawa ma mi · jan
pali li toki lon ona · sina kama
lon kulupu la ni li pona a ·

All text and images in this document are licenced under a CC BY-SA 4.0 licence, unless indicated otherwise.

sina wile pana anu ante e ijo pi
lipu ni la o lon nasin · nimi nasin
li lon poka pi ijo ni la o lon ona ·
tawa ijo ali ante pi lipu ni la
o lon nasin CC BY-SA 4.0 ·